

REQUADRE I-1.

LA CONTRIBUCIÓ DELS FONDS EUROPEUS AL BENESTAR REGIONAL A LES ILLES BALEARS: UN BALANÇ DEL PERÍODE DE PROGRAMACIÓ 2014-2020

FÉLIX PABLO PINDADO

*Director General de Fons Europeus.
Govern de les Illes Balears*

ROSARIO SÁNCHEZ GRAU

Consellera d'Hisenda i Relacions Exteriors. Govern de les Illes Balears

1.

INTRODUCCIÓ. EL GIR DE LA POLÍTICA DE COHESIÓ CAP ALS OBJECTIUS DE COMPETITIVITAT

La variable espai juga un paper central en l'àmbit de la política econòmica. De fet, els principals problemes econòmics i socials que preocupen la població estan referenciats en un context espacial. Des del punt de vista del benestar econòmic, no només és convenient procurar la millora temporal d'aquest, sinó també satisfer la legítima demanda ciutadana per millorar la seva situació respecte a altres habitants que resideixen en diferents territoris.

Així, cada vegada més, els objectius socials i econòmics de la població als quals els responsables polítics han d'atendre es formulen en termes comparatius. Addi-

cionalment, els problemes econòmics es tornen més greus si estan concentrats o afecten determinats ciutadans d'una mateixa regió, la qual cosa genera majors costos i resistències que exigeixen una acció institucional en l'esfera territorial.

A la Unió Europea, el problema de la convergència econòmica entre països o entre regions ha tingut i té especial interès, atès que està estretament vinculat amb alguns dels principis bàsics que orienten el procés d'integració europea, particularment amb l'objectiu d'aconseguir el màxim grau possible de cohesió econòmica i social que es recull en el Tractat de la Unió.

No obstant això, la consecució d'aquest objectiu no resulta una tasca senzilla. D'una banda, la literatura ofereix models explicatius bastant divergents a l'hora de valorar els efectes dels processos d'integració econòmica sobre la reducció o desaparició de les disparitats regionals existents. De l'altra, perquè l'evidència empírica disponible tampoc ofereix resultats concloents sobre la major o menor validesa de les diferents teories plantejades.

Tot indica que ens enfrontam a processos de notable complexitat, en els quals la pauta més destacable és l'alt grau d'heterogeneïtat existent en el comportament de les diferents economies regionals. El que s'ha dit adquireix més transcendència en el cas dels territoris insulars com les Illes Balears, a causa dels hàndicaps de caràcter estructural que llastren una major capacitat de crei-

xement a conseqüència de l'aïllament físic, la grandària reduïda de les seves economies i la fragilitat i vulnerabilitat ambiental.

En resum, la justificació d'una acció dels poders públics en l'àmbit regional, anomenada aquí la política de cohesió de la UE, respon a la constatació de l'existència de disparitats regionals, fruit d'un desenvolupament territorialment desequilibrat. No obstant això, en els últims anys aquesta política s'ha vist sotmesa a importants controvèrsies, derivades, principalment, de les tensions pressupostàries existents en el si de la UE.

Des d'aquesta perspectiva, s'ha acabat produint una clara reorientació de la política de cohesió cap a l'impuls dels objectius de competitivitat a través del reforç dels factors de desenvolupament intangibles i s'ha posat clarament al servei de l'anomenada Estratègia Europa 2020, hereva de l'anterior Estratègia de Lisboa. El nou enfocament donat a la política regional ha canviat el caire del debat entorn de la utilització dels fons estructurals, cada vegada més centrat en el creixement i l'eficiència.

2.

LES ILLES BALEARS EN EL CONTEXT DE LA POLÍTICA DE COHESIÓ

La dimensió territorial de la Política de Cohesió es posa clarament de manifest en els criteris de distribució dels fons estructurals, que diferencien entre:

- Regions menys desenvolupades, que tenen un PIB per habitant inferior al 75 % de la mitjana comunitària.
- Regions intermèdies o de transició, el PIB de la qual per habitant es troba entre el 75 % i el 90 % de la mitjana de la UE.
- Regions més desenvolupades, amb un PIB per habitant superior al 90 % de la mitjana de la UE.

Les primeres sempre han constituït la prioritat principal de la política de cohesió de la Unió Europea i s'ha destinat el gruix dels recursos financers a les regions amb menors nivells de desenvolupament. Per la seva banda, les Illes Balears s'han situat sistemàticament en uns nivells de renda superiors als de la mitjana nacional i europea, la qual cosa els ha fet formar part, des de la mateixa entrada d'Espanya en la llavors Comunitat Econòmica Europea, en el grup de les regions més desenvolupades de la Unió.

La figura IR-1.1. mostra el mapa d'elegibilitat territorial de l'actual període de programació 2014-2020 dels fons de cohesió. Com es pot observar, excepte les comunitats autònomes d'Extremadura, Andalusia, Castella-la Manxa, Múrcia i les Illes Canàries, la resta es classifiquen, juntament amb les Illes Balears, en la categoria de regions més desenvolupades.

No obstant això, les Illes Balears arrosseguen una sèrie de problemes estructurals que han motivat l'aplicació de les ajudes financeres de la UE, com són, entre d'altres, l'excessiva concentració de

l'activitat econòmica en el sector turístic, els precaris nivells de formació de la mà d'obra, que condicionen negativament la recerca d'altres alternatives productives, l'escassetat de recursos hídrics, el

debilitament relatiu del sector industrial a causa del desplaçament de les inversions cap a activitats vinculades a la demanda turística o l'escàs pes de l'R+D+I, particularment en el sector privat.

Figura IR-1.1.
Mapa d'elegibilitat territorial de la política de cohesió (2014-2020)

Font: Comissió Europea (2014). *Decisión de ejecución de la Comisión de 18 de febrero de 2014 que establece la lista de regiones que pueden recibir financiación del Fondo Europeo de Desarrollo Regional y del Fondo Social Europeo, y de los Estados miembros que pueden recibir financiación*. Diari Oficial de la Unió Europea

La participació de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears en els fons estructurals de l'actual període de programació 2014-2020 s'ha articulada a través de

diferents programes d'inversió que, en total, suposen una contribució financera de la UE de 260,5 milions d'euros (Veure quadre IR-1.1.).

QUADRE IR-1.1. FONDS ESTRUCTURALS ASSIGNATS A LA CAIB PER AL PERÍODE DE PROGRAMACIÓ (2014-2020)

	Ajuda UE (€)	Percentatge (%)
POIB FEDER	136.460.010	52,4 %
PO IPYME	22.236.401	8,5 %
POIB FSE	47.326.640	18,2 %
POEJ	54.552.214	20,9 %
Total	260.575.265	100,0 %

Font: Conselleria d'Hisenda i Relacions Exteriors, GOIB, (2020)

El Programa Operatiu de les Illes Balears del Fons Europeu de Desenvolupament Regional (POIB FEDER) està dotat amb ajuda financera de la UE de 136,46 milions d'euros. La seva estratègia d'intervenció passa pel reforç de la inversió en R+D, la modernització tecnològica, la transició energètica, l'eficiència en l'ús dels recursos naturals i la millora de la dotació d'infraestructures educatives. Aquest plantejament inicial ha hagut de ser redefinit arran del brot de la covid-19, amb la finalitat de fer front al fort increment sobrevingut de la despesa sanitària, aprofitant la major flexibilitat introduïda pels nous reglaments comunitaris aprovats a principis de 2020.

El Programa Operatiu de la Iniciativa PIME (IPYME) pretén reactivar la política de crèdits a les petites i mitjanes empreses. Les Illes Balears participen amb una contribució de 22,23 milions d'euros procedents del FEDER. El seu objectiu és afavorir l'accés al finançament, en unes condicions econòmiques molt avantatjoses,

de projectes d'inversió, així com de circulants, de petites i mitjanes empreses i autònoms, proporcionant les garanties necessàries per a això.

El Programa Operatiu de les Illes Balears del Fons Social Europeu (POIB FSE) té un pressupost de 47,32 milions d'euros, destinats a millorar l'ocupabilitat de la població activa, impulsar la inclusió i el progrés social i elevar els nivells de qualificació i el capital humà.

Finalment, el Programa Operatiu d'Ocupació Juvenil (POEJ) persegueix la reducció de l'elevada taxa de desocupació juvenil existent en tot el territori nacional a través de la millora de les qualificacions i el foment de la contractació i de l'autoocupació de la població jove de 16 a 30 anys. L'assignació europea per a les Illes Balears ascendeix a 54,55 milions d'euros, dedicats a finançar projectes perquè la població jove aturada de les Illes rebi una oferta de treball de qualitat, d'educació o un període de pràctiques.

3.

L'ENFOCAMENT ESTRATÈGIC DE LA PROGRAMACIÓ REGIONAL DELS FONDS ESTRUCTURALS

La distribució dels fons de la política de cohesió no es comprometen directament a projectes individuals, sinó a l'execució de programes plurianuals que s'ajusten als objectius i les prioritats de la UE. Això explica que s'hagi emmarcat en el context d'una planificació global que ha complementat de manera coherent l'estratègia de desenvolupament regional, basada en la síntesi de polítiques sectorials i transversals.

Aquesta perspectiva estratègica de la política regional de les Illes Balears ha suposat l'adopció d'una visió integral de totes les línies d'acció, determinades als diferents programes operatius entorn de

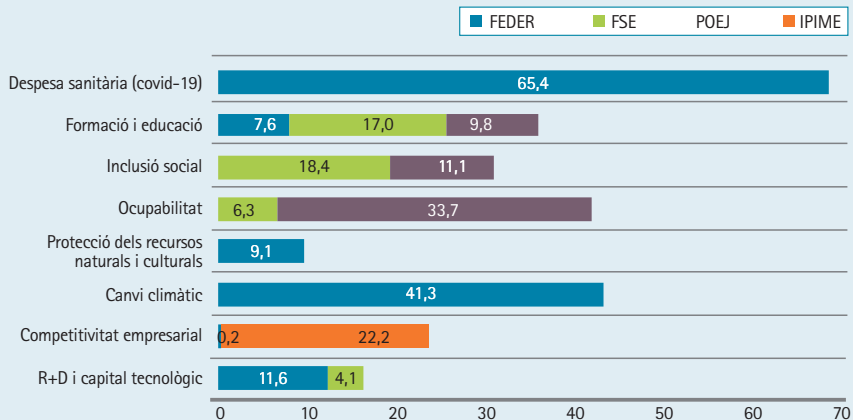
les directrius que emanen de l'Estratègia Europa 2020.

L'obligatorietat de contemplar els àmbits prioritaris d'actuació de la UE en les intervencions cofinançades amb el FEDER i el FSE ha incidit positivament en l'orientació de la planificació estratègica autonòmica. Aquest fet ha afavorit que l'enfocament de programació adoptat s'hagi basat en una concepció àmplia del procés de desenvolupament econòmic, fonamentat en els tres pilars que sostenen el concepte de sostenibilitat: l'econòmic, el social i l'ambiental (Veure gràfic IR-1.1.).

Així, per a l'augment de la capacitat competitiva de l'entramat productiu balear, la seva modernització i l'impuls d'una economia més basada en els recursos del coneixement, s'ha previst una dotació amb càrrec als fons europeus de més de 38 milions d'euros.

Gràfic IR-1.1.

Programació estratègica dels fons estructurals a les Illes Balears, en milions d'euros (2014-2020)

Font: Conselleria d'Hisenda i Relacions Exteriors, GOIB (2020)

Per altra banda, 103,75 milions es dirigeixen a millorar les oportunitats dels segments de població amb més dificultats mitjançant l'impuls de les polítiques d'ocupació, la millora de la formació, la lluita contra l'abandó escolar i la inclusió social. Des del vessant de la protecció i conservació dels recursos naturals i el patrimoni cultural i, especialment, la lluita contra el canvi climàtic, la inversió dels fons estructurals a les Illes Balears ascendeix a 50,4 milions d'euros. De fet, les Illes Balears és la comunitat autònoma que destina un percentatge de fons més alt a la lluita contra el canvi climàtic del conjunt d'Espanya, la qual cosa demostra l'aposta decidida a favor de la transició energètica.

No obstant això, la irrupció del brot de la covid-19 i la crisi de salut pública mundial que ha provocat, amb unes conseqüències econòmiques d'una gravetat sense precedents, ha canviat significativament la programació inicialment dissenyada i ha obligat tots els estaments implicats en l'aplicació dels fons estructurals a reformular les estratègies d'intervenció. Això justifica que més del 41 % dels fons FEDER, l'equivalent al 25 % de l'ajuda total de la UE assignada a les Illes Balears, es dediqui actualment a reforçar la capacitat del sistema sanitari regional i poder fer front a la lluita contra la pandèmia.

En tot cas, aquest esforç de la Unió Europea en cohesió representa el 0,97 % del PIB regional de 2014. Es tracta d'un percentatge bastant reduït com per incidir significativament sobre les variables macroeconòmiques clau. Malgrat aquestes

limitacions per modificar substancialment els grans agregats regionals, cal tenir en compte que els fons estructurals donen lloc a una mobilització addicional de recursos públics (i privats) a conseqüència del principi de cofinançament que regeix la seva aplicació.

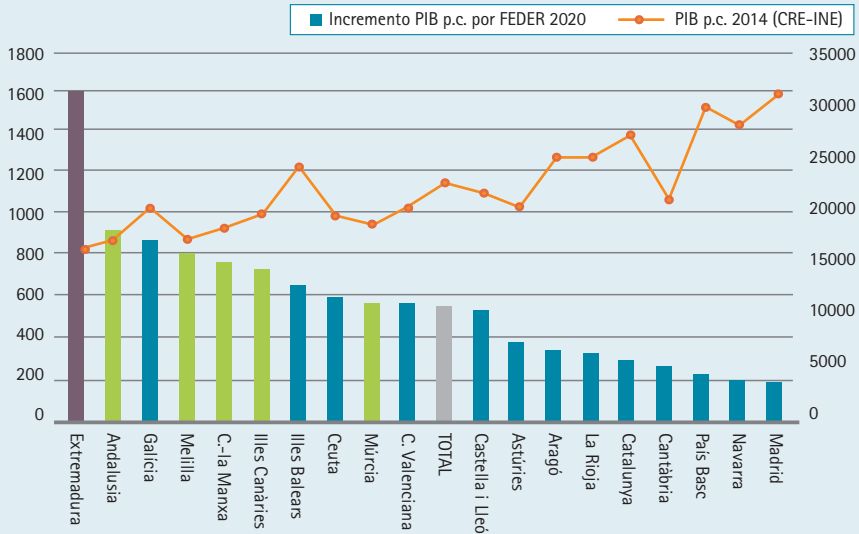
En efecte, les activitats cofinançades per la política regional permeten garantir un alt grau d'addicionalitat per als fons de la UE i asseguren que d'aquesta manera complementin però no substitueixin la despesa pública equivalent de les autoritats públiques nacionals. De fet, alguns estudis han assenyalat que cada euro gastat a la UE per les polítiques de cohesió genera, en el cas de les regions més desenvolupades com les Illes Balears, una mitjana de 3 euros¹.

A més, com s'ha descrit abans, la concentració dels fons en els principals factors determinants del creixement fa que no se n'hagi de menysprear l'impacte sobre els nivells de renda i ocupació regionals. Així, una avaluació prèvia duta a terme per la Universitat de València i la Fundació d'Estudis d'Economia Aplicada (FEDEA)² estimava que els més de 26.600 milions d'euros d'inversió previstos amb el suport del FEDER per al conjunt de l'Estat espanyol durant el període 2014-2020 permetrien un increment net acumulat del PIB nacional d'uns 26.000

1. GARRIDO, R.; MANCHA, T.; CUADRADO, J.R. (2007). «La política regional y de cohesión en la Unión Europea: veinte años de avance y un futuro nuevo». *Investigaciones Regionales*, 10.

2. BOSCA, J.E.; ESCRIBA, J.; FERRI, J.; MURGUI, M.J. (2016). *El impacto del fondo FEDER (2014-2020) sobre el crecimiento y el empleo de las regiones españolas*. FEDEA (working paper), 2016-34.

Gràfic IR-1.2.
Estimació de l'increment del PIB per càpita per comunitats autònomes a Espanya a causa de la inversió FEDER (2020)

Font: BOSCA, J.E.; ESCRIBA, J.; FERRI, J.; MURGUI, M.J. (2016). *El impacto del fondo FEDER (2014-2020) sobre el crecimiento y el empleo de las regiones españolas*. FEDEA (working paper), 2016 p.38

milions d'euros i 240.000 ocupacions. Els resultats per a les Illes Balears conclouïen que la inversió mobilitzada per FEDER a les Illes faria augmentar la riquesa regional en 754 milions d'euros i crearia 5.248 llocs de treball.

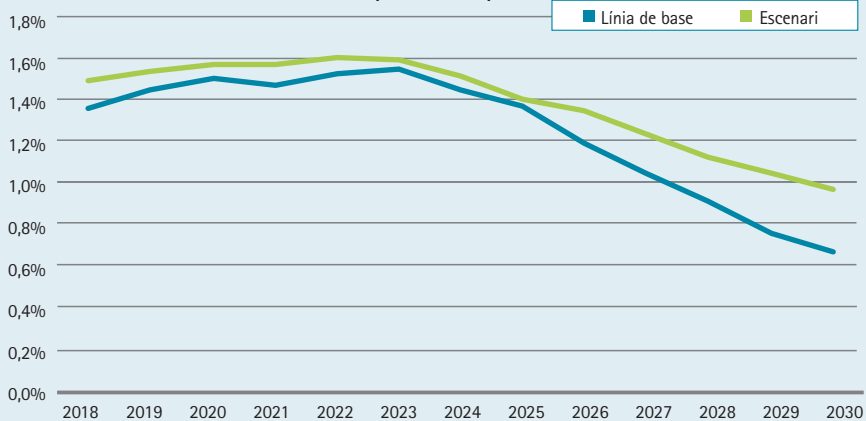
Això situava les Illes Balears com la segona regió d'Espanya, dins de les incloses en el grup de les més desenvolupades, on aquesta inversió es traduiria en un major benestar per a la població, que veuria incrementada la renda per capita el 2020 en prop de 700 euros (Veure gràfic IR-1.2.). Tan sols Galícia obtindria uns resultats millors, si bé l'ajuda FEDER

assignada a aquesta regió multiplica per més de sis la corresponent a les Illes Balears.

Lamentablement, la irrupció brutal de la covid-19 ha arrasat també amb totes les estimacions i anàlisis d'impacte anteriors. No obstant això, tals resultats tenen la utilitat de posar de manifest la major propensió de l'ajuda FEDER per generar efectes econòmics positius a les Illes Balears gràcies a un enfocament molt encertat de la planificació inicial realitzada.

Simulacions posteriors basades en els models de creixement a llarg termini del Banc

Gràfic IR-1.3.
Diferencial de la taxa de creixement del PIB de les Illes Balears. Inversió FEDER (2018-2030)

Font: *Avaluació de resultats del Programa Operatiu FEDER 2014-2020 de Balears (2019)*

Mundial³ 4, però prenent les dades d'execució real del POIB FEDER fins a desembre de 2018, que van aconseguir un volum de pagaments de gairebé 65 milions d'euros, mostren un efecte diferencial positiu sobre la taxa de creixement del PIB potencial de fins a un 0,3% en el llarg termini (Veure gràfic IR-1.3. i gràfic IR-1.4.).

L'alta acumulació de l'estoc de capital, a conseqüència de les inversions directes cofinançades pel POIB FEDER, és el

3. "Evaluación de resultados del Programa Operativo FEDER 2014-2020 de Balears" (2019). Disponible en: <http://www.caib.es/sites/fonseuropeus/ff/290074>. La descripció dels fonaments del model teòric de creixement a llarg termini del Banc Mundial (Long Term Growth Model) està disponible en <http://pubdocs.worldbank.org/en/133191589476085869/model-outline-v4-3.pdf>.

4. La descripció dels fonaments del model teòric de creixement a llarg termini del Banc Mundial (Long Term Growth Model) està disponible a PENNING, S. (2020). *Long Term Growth Model (LTGM v4.3)-Model Description*. Banc Mundial.

factor explicatiu de l'increment relatiu inicial en la taxa de creixement econòmic, mentre que els efectes a més llarg termini obeeixen a la millora sostinguda de la productivitat total dels factors.

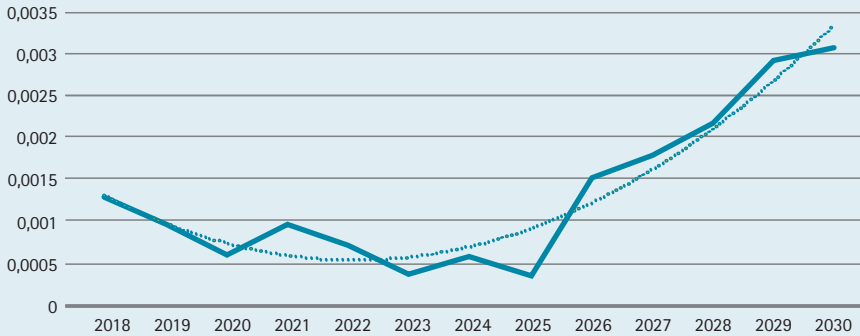
4.

BALANÇ DELS PRINCIPALS ASSOLIMENTS OBTINGUTS AMB EL SUPORT DELS FONS DE COHESIÓ

L'aplicació dels quatre programes d'inversió en els quals la Comunitat Autònoma de les Illes Balears participa ha suposat una aportació financera de la Unió Europea fins avui de més de **221 milions d'euros**, la qual cosa representa el 85% de l'ajuda total programada (Veure quadre IR-1.2.).

Gràfic IR-1.4.
Diferencial de la taxa de creixement del PIB balear sobre la línia de base
(2018-2030)

Font: Avaluació de resultats del Programa Operatiu FEDER 2014-2020 de Balears (2019)

QUADRE IR-1.2. EXECUCIÓ FINANCERA DELS FONDS ESTRUCTURALS DE LES ILLES BALEARS FINS A 2020

	Ajuda UE programada (€)	Ajuda UE certificada (€)	Execució (%)
POIB FEDER	136.460.010	127.164.389	93,2%
PO IPYME	22.236.401	22.236.401	100,0%
POIB FSE	47.326.640	38.194.214	80,7%
POEJ	54.552.214	33.576.687	61,6%
Total	260.575.265	221.171.691	84,9%

Font: Conselleria d'Hisenda i Relacions Exteriors. GOIB (2020)

A això, cal afegir-hi la inversió privada induïda, la qual ha estat especialment important en el cas de la iniciativa PIME, en què els 22,23 milions aportats pel FEDER han mobilitzat 109,14 milions d'euros per a diferents projectes d'inversió empresarial. Això suposa que per cada euro de finançament europeu s'han aconseguit activar uns altres 4,9 euros més, amb la qual cosa s'ha maximitzat així l'eficiència de la inversió pública.

Com és obvi, l'execució de tots aquests recursos fins avui en els diferents àmbits d'intervenció assenyalats a l'epígraf anterior ha donat lloc a una elevada gamma d'efectes físics, en línia amb els objectius estratègics marcats. El quadre

IR-1.3. sintetitza els assoliments aconseguits per a una selecció significativa d'indicadors físics de caràcter agregable i els relativitza amb el darrer valor disponible d'indicadors de context associats amb la finalitat d'obtenir una mesura de la incidència dels programes sobre el sector o el segment beneficiari de les ajudes.

El nombre d'empreses que s'han beneficiat de les diferents mesures de suport implementades a través dels fons europeus ha estat de 1.365, la qual cosa representa l'1,4% del total de les empreses. Aquest suport ha permès, a més, consolidar fins a 10.995 ocupacions en aquestes empreses, el 2,6% del total de persones assalariades en el quart trimestre de 2020.

QUADRE IR-1.3. PRINCIPALS ASSOLIMENTS OBTINGUTS A TRAVÉS DELS PROGRAMES OPERATIUS (2014-2020)

Indicador	Valor	Incidència (%)
Empreses beneficiàries dels fons estructurals (n.)	1.365	1,4 %
Total empreses (n.)	100.022	
Ocupació mantinguda (milers)	11,0	2,6 %
Total assalariats (milers)	422,0	
Alumnes coberts per serveis públics electrònics educatius (n.)	12.650	15,1 %
Total alumnes d'educació primària, secundària i batxillerat (n.)	83.698	
Capacitat addicional per produir energia renovable amb el suport dels fons estructurals (MW)	4,8	94,3 %
Augment de la potència instal·lada en renovables des de 2014 (MW)	5,1	
Persones aturades que participen en polítiques actives cofinançades pels fons estructurals (n.)	24.890	18,5 %
Total demandants d'ocupació el 4T de 2020 (n.)	134.639	
Joves aturats que participen en polítiques actives cofinançades pels fons estructurals (n.)	6.474	52,5 %
Empreses beneficiàries dels fons estructurals (n.)	12.328	

Font: GOIB (2020); INE (2020). Encuesta de población activa (EPA); INE (2020). Explotación estadística del directorio central de empresas (DIRCE); Ministerio de Educación y Formación Profesional. GdE (2020). Enseñanzas no universitarias; SEPE (2020). Estadísticas empleo

Així mateix, les actuacions de millora de la connectivitat de centres escolars i de l'ocupació d'aplicacions i serveis de continguts digitals educatius han permès que 12.650 alumnes a l'any es beneficiïn d'un model d'ensenyament-aprenentatge basat en les TIC i s'ha aconseguit una cobertura del 15,1 % de l'alumnat dels centres públics d'educació primària i secundària, així com per als estudis postobligatoris.

En matèria de transició ecològica, els projectes engegats han suposat incrementar la capacitat de producció d'energia renovable en 4,8 MW, a més d'una reducció anual de gasos d'efecte hivernacle de 5.372,2 tones. Tenint en compte que la potència elèctrica renovable instal·lada a la regió ha augmentat des de l'inici del període de programació en

5 MW, la inversió realitzada amb la contribució dels fons europeus seria responsable del 90,1 % d'aquest creixement.

Un estudi recent ha posat en relleu que les ajudes a les empreses per al foment de l'autoconsum a partir de fons renovables n'han reduït el consum energètic en un 24 % aproximadament, la qual cosa repercuteix directament en una caiguda significativa de la factura elèctrica, un augment de la seva competitivitat i una major diferenciació per a la millora de la responsabilitat social corporativa i de la seva imatge de marca⁵.

5. Direcció General de Fons Europeus. Conselleria d'Hisenda i Relacions Exteriors (2019). *Aproximación al impacto contrafactual de la convocatoria de ayudas a las PYME para la instalación de placas fotovoltaicas (FOTEMP 2016) OT 4 del PO FEDER 2014-2020 de les Illes Balears.*

Des de la perspectiva de la millora de l'ocupabilitat, els resultats més destacables es resumeixen en la participació de 24.890 persones en les diferents actuacions dutes a terme en matèria de polítiques actives d'ocupació amb el suport del FSE, que representaven el 18,5% de la població aturada l'últim trimestre de 2020. Cal destacar especialment la incorporació de 5.396 persones a un lloc de treball en el termini de sis mesos després de la seva participació en aquestes accions, així com l'atenció de 13.003 persones en situació o risc d'exclusió social per afavorir-ne la inserció sociolaboral.

També, gràcies a l'engageda de les mesures previstes en el POEJ, la taxa d'atur juvenil es va reduir fins al brot de la covid-19 a les Illes Balears en més de 13 punts des de l'inici de l'actual període de programació el 2015 (42,9%), fins a situar-se en el 29,4% de mitjana el 2019. Aquesta tendència es va trencar amb la crisi sanitària provocada per la covid-19. En concret, 6.474 joves menors de 29 anys en situació de desocupació han participat en alguna de les mesures engegades per afavorir els seus nivells d'ocupabilitat, dels quals 2.518 van obtenir una ocupació en el termini de sis mesos des de la finalització de la seva participació.

5.

UNA NOVA POLÍTICA DE COHESIÓ 2021-2027 MARCADA PER LA CRISI

L'any 2021 obre un nou cicle per a la planificació estratègica regional en el

marc de la política de cohesió. Ho fa, a més, en un context de grans dificultats econòmiques, en què les necessitats immediates per frenar l'expansió de la pandèmia de la covid-19, així com protegir les famílies i empreses de les seves greus conseqüències, determinen, de gran manera, l'agenda política dels diferents governs.

Al mateix temps, la Comissió Europea ha iniciat els treballs preparatoris sobre com ha de ser la propera fase de recuperació i com aquesta pot contribuir a crear sistemes econòmics més pròspers, sostenibles i resilients. Al maig de 2020 va presentar el seu pla de recuperació amb l'objectiu d'ajudar els estats membres a tornar a engegar el seu motor econòmic i encaminar-ho per la senda d'una recuperació sostenible, equitativa, inclusiva i justa per a tothom.

Per això, entre altres mesures que es resumeixen en la Figura IR-1.2., s'ha creat un ambiciós paquet financer anomenat Next Generation, dotat amb 750.000 milions d'euros, dels quals Espanya rebrà 140.000 milions. La seva aplicació es basa fonamentalment en el suport financer per a inversions i reformes, en particular relacionades amb les transicions ecològica i digital i la resiliència de les economies nacionals, i en l'estímul a la inversió privada, especialment dels sectors més afectats.

Cal destacar, en el marc de la política de cohesió, la nova iniciativa d'ajuda a la recuperació per a la cohesió i els territoris d'Europa (REACT-UE), amb una dotació financera de 47.500 milions d'euros.

Figura IR-1.2.

Mapa d'elegibilitat territorial de la política de cohesió (2014-2020)

Font: Comissió Europea (2020)

Aquest pressupost s’ha distribuït entre els estats membres en funció de la gravetat de l’impacte socioeconòmic de la crisi, inclòs el nivell de desocupació juvenil i la prosperitat relativa de les diferents economies.

Espanya rebrà, en el seu conjunt, 12.400 milions d’euros, dels quals s’han assignat a les Illes Balears gairebé 300 milions, que s’integraran als actuals programes d’inversió del FEDER i el FSE per a la seva completa execució abans de desembre de 2023. La incorporació dels fons addicionals de REACT-UE resultarà crucial per ajudar a gestionar millor els efectes econòmics de la crisi sanitària i afavorir progressivament l’accés a serveis fonamentals de la manera més àmplia possible i la reactivació de l’activitat econòmica.

Però, a més, les Illes Balears també es beneficiarà dels nous programes de la política de cohesió amb càrrec al FEDER i al FSE, si bé encara es desconeix el vo-

lum d’ajudes que la Comunitat Autònoma gestionarà durant el proper període de programació 2021-2027. El primer destinarà almenys el 65 % dels seus recursos a dues prioritats fonamentals per a la Unió Europea:

- D’una banda, a impulsar la innovació, la digitalització, la transformació econòmica i el suport a les petites i mitjanes empreses.
- D’una altra, a reforçar l’aplicació de l’Acord de París i invertir en la millora de l’eficiència energètica, les fonts renovables, la mobilitat sostenible i la lluita contra el canvi climàtic.

Així mateix, el FSE se centrarà en l’aplicació del pilar europeu de drets socials en tres àmbits essencials:

- L’ocupació, a través de la igualtat d’accés al mercat de treball, el foment d’unes condicions de treball

justes, la promoció de l'emprenedoria i la millora de l'ocupabilitat.

- L'educació, la formació i l'aprenentatge permanent al llarg de tota la vida laboral.
- La inclusió social i la lluita contra la pobresa.

En conclusió, les Illes Balears han trobat en la política de cohesió un aliat fonamental per impulsar un model de desenvolupament més sostenible i integrador. A més, en absència dels fons estructurals, l'arxipèlag es veuria indiscutiblement fragilitzat en el seu procés de plena participació i beneficis del projecte europeu, més encara en l'escenari actual.